

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Defensio Abbatiae Imperialis S. Maximini

Zyllesius, Nicolaus

Treveris, 1638

Sectio Dvodecima. Occasio Litis & Sententiae à Consilio Cæsareo Aulico
latæ exponitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14268

cenfere fanè non exiftimem, fed tamen non pares, tu inquam fcriptor (te enim alloquor, cui ob mala tua confilia tanquam authori caulæque effectrici omnia iure meritoque adferibimus) Maximinianorum poffeffionem illis vt fupra ad iudicatam non folum turbas, fed & interuertis, neque hoc folum, fed & Prælaturam, Religiofos, Conuentum expellis, fugas, difpergis, ad extrema perfequeris bona diripis omnia turbis, armis, exercitibus, tumultibus, deuaftationibus imple, ô tempora! fieri potefit, vt homines contemnamus, Iuftitiam pelfundemus momento dum vela tument fragilis fortunæ; at non vt effugiamus Iudicem illum fupremum, cuius Tribunal æquiffimum fimul ac feueriffimum non minus ineuitabile eft, quàm formidandum, ac fanè hic fubit exemplum iftud in re fimili etfi non tanta, à Lamberto Schafnaburgenfis memoria traditum, & ex illo à iufto Lipfio in fuis exemplis politicis relatum, quod non incommodè hoc in loco tranfcriberetur, fed ipfius Lipfij felectis ac ponderofis verbis, quæ talia funt.

Fermius Lamberto Schafnaburgenfis, (fcilicet affenfum dono) egregio, vt illa temporatulerunt, fcriptori: qui narrat Burchardum Epifcopum Halberftadienfem, iniquam diu litem cum Abbate Herueldenfi fouiffe, fuper decimis Saxonie, quas Epifcopus Monachis ereptum, fibi vindicatum, manu magis, quàm iure ibat. Neque fper aut ratio erat valenti Aduerfario refiftendi: cum Abbas paucis ante mortem diebus, Comitem Palatinum Fridericum ad fe vocat, & extrema hæc mandata ferre Antiftiti rogat: fe quidem lite imparem, lege meliorem, cedere: atque etiam vita cedere, fed Deum iudicem futurum, ad quem appellaret. Pararent igitur fe ambo, vt caulam in Tribunali dicerent, vbi gratia & potentia fpretis, fola Iuftitia poffet polleretque. Neque diu poft Abbas ipfe febri obijt, ftatimque Antiftes, cum equum confcendere vellet, vt fulmine ictus concidit: defijtque in vocibus. Abripi fe ad diuinum Tribunal ibi iudicandum. Hæc mira quanquam, fidem merentur à tradentibus, & ex vfu etiam vitæ eft credi.

SECTIO DVODECIMA.

Occafio Litis & Sententiæ à Confilio Cæfareo Aulico latæ exponitur.

PRæfata fententia Camera multos annos latuit Maximinianos Prælatos, certè illis, à nullo vnquam neque Fifcali, neque Archiepifcopo infinuata fuit: neque etiam erat quicquam, quod ex vi cuiusmodi abfolutoriæ fententiæ executioni mandaretur. Hinc Reinerus Abbas verè afferuit fe non nifi fub extremum regiminis fui tempus de ea quidpiam inaudiffè.

Cæpit tamen initio huius sæculi proferri & vehementius celebrari, præfertim in lite, quam Lotharius Archiepifcopus Anno MDCXIII. apud Confilium Aulicum Cæfareum contra nos, obtento Mandato fine claufula, eft exorfus.

Cuius quidem litis occafionem, fuffeffum & exitum, auctor libelli incredibili quâdam audaciâ, plurimis falſis & iniurioſis dictis interfertis denarrat; Abbatem Reinerum contra iuramentum Archiepifcopo præſtitum, periuro conatu, vinculis obedientiæ ruptis, iurifdictioni Electorali fe oppoſuiſſe afferit,

collectas denegasse, Regale Mosellæ, quo Archiepiscopi inuestiti sunt, ad se traxisse, defectionem & rebellionem in effectum produxisse, Comitum Namurcentium Protectionem à summis Pontificibus & Imperatoribus annullatam ac prorsus cassatam resuscitasse, ut in priores dissolutiones liberius corrueret. Luxemburgenses Archidiœcesi ingentes hostilitates, & damna infinita intulisse: Abbatem deinde & Conuentum in lite hac fictitias & falsas quasdam exceptiones, uti & Cæsarea antiquis rebellionibus sub & obreptitiis per dolo, fallacias, mendacia & corruptiones, à Pseudopapis ac Imperatoribus excommunicatis, in schismate Ecclesiæ extracta priuilegia ac iura produxisse. Ab Imperatoris Ferdinandi II. Aug. mem. senatu Aulico has Archidiœcesi Treuirensi, contra constitutionem pacis publicæ, illatas violentias, inuasiones ac hostilitates, per sententiam Anno MDCXXVI. die 3. Augusti publicatam, approbatas. Antiqua sanguine & bonis parta Electoralia iura, Regalia ac priuilegia cum extrema confusione ac elusione Rom. Imperij annullata &c. Quæ, aliaque auditu sane horrida, auctor ille à num. 36. vsque ad 44. dicere audet, contra S. Cæs. Maiestatem, Regem Hispaniarum Catholicum, eorumque consilia, ut de Abbate & Conuentu nostro taceam.

Proinde, ne quem fortassis posterorum rei hoc tempore notissimæ veritas lateat, paucis gestorum seriem referam, ex qua facile & summorum Principum iustitia, & Monasterij nostri innocentia, & auctoris insignis maledicentia deprehendetur.

S. I. Vera rei gestæ series refertur.

ANno MDCVIII. Mosellæ vndis haustus adolescens, infra pagum Schweich, qua se Comitatus Fellenis & Iurisdicção Maximiniana extendit, in flumine interijt, Prætor ac Scabini Maximiniani, ad quos id de iure & ab omni consuetudine & vsu spectabat, cadauer extrahi curarunt, visitarunt, & in dicto Comitatu sepeliri iusserunt.

Archiepiscopi Satrapa Palatiolanus re cognitâ, prædictos nostros Officia-rios hoc nomine, tanquam violatæ Electoralis Iurisdicçãois reos, cœpit infestari, ab ijs reparationem exposcere, multam pecuniariam non modicam exigere, idque sine vilo iuris ordine, aut informatione; quod totius Mosellæ Regale, etiam qua parte Comitatum Fellensem alluit, Electoris Domini sui esse distitaret.

Quamuis verò supremus Monasterij Præfectus, prædicto Electorali Satrapæ, prolixè demonstraret, non modò locum illum, vnde cadauer extractum fuerat, Iurisdicçãoi nostræ subesse, sed & in immemoriali ac perpetua possessione & vsu eiusmodi actuum, nostros Officia-rios esse ac semper fuisse, nullum tamen locum ratio & æquitas apud præfatum Satrapam reperit.

Sed is magno numero subditorum Treuirensium Armatorum euocato, densissima nocte vicum Fellensem hostiliter inuasit, domum Prætoris vi effractis ostijs occupauit, Prætorem strato decumbentem extraxit, & Palatiolam captiuum abduxit. Regiolæ (qui itidem est nostræ ditionis pagus) idem deinde tentauit, sed non pari successu, quòd fugâ Prætor sibi consulisset, qui idcirco multo tempore metu alicuius mali domo abesse est coactus.

Reinerus eo tempore Monasterij Abbas ad Archiepiscopum certum hominem ablegat, de iure ac possessione Principem humillimè edocet, omnia of-

ferr, enixè & suppliciter petit, etiam oblato fideiussore, vt miser ille à captiuitate tandem relaxetur.

Cùm omnia frustra esse videt, neque iustissimis suis rationibus ac postulationibus locum esse; id, quod à maioribus suis in eiusmodi casibus à tot sæculorum memoria & perpetuo vsu factum, quod iura antiquissima Monasterij concedunt, quod Imperatores omnes à tanta antiquitate approbârunt, decreuerunt, iusserunt, ad Ducem Luxemburgensem tunc Belgij Principes & hæreditarios suos Protectores & Aduocatos, habet recursum & perfugium.

Gubernatori, Præsidi, ac Consilio Luxemburgensi rem omnem vri gesta erat exponit, hi ad Archiepiscopum hac super re, semel, iterum, ac sæpius nomine Serenissim. Archiducum Belgij Principum dant literas, ab eo instanter petunt, vt æquitati, rationibus allegatis ac lenibus turbationis illius componendæ medijs det locum, captiuum illum Prætorem libertati restituat.

Quod cùm non fieret, verùm insuper etiam palàm Archiepiscopus in scriptis suis responsalibus, se Monasterij æquè ac subditotum eius esse Principem, & Dominum territorialem, ac ius eisdem collectandi ad se pertinere, assereret.

Luxemburgenses iure Monasterij acuratè examinato, cùm rem omnino aliter se habere deprehendissent, & Abbatem, Conuentum eiusque subditos nulli in temporalibus nisi Imperatori subesse, & ad illum ac Sac. Rom. Imperium ius, collectas (si quas deberet Abbas) exigendi pertinere, idque pridem Ottonis Magni sententiâ ac tot Imperatorum Decretis ac Diplomatis iudicatum & decisum perspicerent.

Omnibus pacificis controuersiæ componendæ medijs frustra tentatis, tandem ex obligatione Aduocatiæ & Protectionis Hæreditariæ, eo descendere coacti sunt, vt missis aliquot militibus Prætorem Oppidi Eringij cum aliquot aliis Archiepiscopi subditis Luxemburgum abduci curarent.

Ita demùm controuersia composita fuit, saluo vtriusque partis iure, captiui vtriusque dimissi sunt, & res in medio relicta, donèc amicâ conferentiâ posset quidpiam absolutè statui.

Verùm his non obstantibus, ministri Electorales non cessârunt annis sequentibus subditos nostros inquietare, ob prætenfas & nullo iure debitas collectas & contributiones, quas ab illis extorquere conabantur.

Qua de re iterum questi sunt Luxemburgenses, & variis ac frequentibus ad Principem Electorem missis literis, petierunt, vt Maximianos in iure suo quietos manere sineret. Ad quod ipse quoque Albertus Archidux eundem Principem admodum & seriò est adhortatus.

Et cùm nihilominus præfati Ministri ab inepto non desisterent, sed modò redditus ac fructus dictorum subditorum detinerent, modò pecora eorum abigerent, Consilium Luxemburgense, iterum ad Clientis protectionem suscipiendam processit, atque ideo cùm aliud nullum superesset remedium, missi milite in pagos præfecturæ Welschbillich, subditis Archiepiscopi vicissim aliqua pecora pro damni reparatione iussit abduci.

Hanc ob rem & quòd Abbas eiusque subditi collectas prætenfas Archiepiscopo soluere nollent, Archiepiscopus in Comitibus Ratisbonensibus Anno MDCXIII grauius apud Matthiam Cæsarem est questus.

Oblatoque libello rem adeo exaggerari iussit, allegatâ pacis publicæ rupturâ, & similibus, vt Matthias Imperator Mandatum pœnale sine clausula iustificatoria decreuerit, quo sub graui pœnâ Abbas eiusque subditi iubebantur, sine dilatione & vteriori oppositione, collectas sine contributiones ab aliquot annis cessas & debitas soluere, Archiepiscopum in suâ prætensâ & allegata possessione non turbare, & prout in ipso Mandato, quod sub Numero 85. exhibetur, est videre, quòd tamen in libello sub lit. M. mala fide allegatur, quibusdam in fine adiectis, alijs omisiss, vt conferenti vtramque apparebit.

Et quia in fine Mandati adiecta fuit citatio, qua vtraque pars ad causam coram Consilio Aulico Cæsareo agendam super pœnâ appositâ reatu alijque peremptoriè euocabatur, Abbas ad dictum diem comparuit, exceptiones suas proposuit, iura Monasterij sui quæ prima parte deduxi, aliaque allegauit, facti sui rationem reddidit, quibus etiam Archiepiscopus per suas Replicas ac Triplicas occurrere est conatus, omniaque pro suo, quæ aut potuit, aut voluit obiecit; iussus etiam est speciali Iudicis supreni decreto, omnia causæ suæ firmamenta ad certam diem, si quæ ultra haberet, proferre, & lite per tredecim annos maximâ contentione vtriusque actâ, tandem lata est sententia Anno M D C X X V I. tertia Augusti, quæ sub Numero 85. exhibetur, qua præfatum Mandatum sine clausula cassatur, & annullatur, Abbas immediatus Imperij status iudicatur, Archiepiscopus vt à prætensis contributionibus impofterum absteat, condemnatur.

S. 2. Corollaria è prædictis inferuntur.

EX ijs quæ retuli & verissima sunt, hæc clarè sequuntur. Primò, si qua olim Archiepiscopi subiectis illata fuerunt incommoda per Protectorem & Aduocatum supremum Monasterij, eius omnem causam & culpam ferre debere illos Archiepiscopi Ministros, qui viam facti primi auspiciati sunt, neque iuri aut æquirati locum esse voluerunt; illos vtique violatæ pacis publicæ & Imperij Constitutionum reos esse.

Secundò, responso dignum non esse, quod auctor libelli audet dicere, Maximilianos fictitias ac falsas exceptiones, priuilegiaque per dolos, fallacias, mendacia & corruptiones obtenta &c. produxisse. Nam cur illa non fuerunt probata & demonstrata apud Consilium Aulicum? An viri illi Maximi, falsitates & mendacia non poterunt deprehendere? Nonne ista grauis est iniuria in supremum illud S. Rom. Imperij Consilium contorta, quòd dicatur fictitijs falsisque exceptionibus tantum detulisse?

Immo, nonne contrarium omnino sequitur narrata nimirum, quibus Mandatum illud sine clausula exprobatum fuit, istiusmodi fictitijs falsisque fuisse conferta? Nam quare illud à Cæsareo Consilio fuit cassatum & annullatum?

In Imperio vsu receptum testatur Gailius, *libr. 1. obseruat. 14. numero 2. 4.* mandatum sine clausulâ cassari, si probeatur sub & obreptitium. Tale autem esse, si ipsa narrata sint falsa; æquum enim esse vt careat mendax precatore impetratis. *Text. ca. Sedes de rescriptis.* Et in mandatis eiusmodi perinde atque in alijs rescriptis solemnem semper contineri clausulam, si preces veritate

nitantur. *cap. ex parte, de rescriptis. D.D. in cap. super literis eodem. l. vniuersa C. de rescriptis.*

Cum igitur mandatum illud per sententiam sit cassatum, sequitur eius narrata fuisse falsa.

Quamquam hic non opus est ad consequentiam iuris recurrere, ex ijs enim, quæ hactenus exposuimus, & ex ipsa facti positi veritate, constat ea quæ in mandato illo narratiuè initio deducuntur esse omnino falsa.

Nimirum falsum esse Abbatem S. Maximini esse Prælatum Treuirensis siue Archiepiscopi subditum æquè ac alios Archidiececeos Prælatos, quod Abbas confessus fuerit illam subiectionem, quod subditi illius Archiepiscopo, tanquam territorij Principi iurarent; quod per sententiam Spirensis de Anno MDLXX. idem Abbas Archiepiscopo, vt Principi ac Domino suo fuerit adiudicatus, quod condemnatus ipsi soluere collectas, quod Archiepiscopo petierit ita subijci & adiudicari, quod Archiepiscopo soluerit semper collectas; quod implorando auxilium Protectoris siue Aduocati sui, pacem publicam violaret, & alia id genus plura, quæ in dicto mandato referuntur, quorum relatione Cæsar ad illud decernendum motus fuit.

Tertiò iniuriam grauem memoriæ Reineri Abbatis inferri, dum iuramenti violator & periurus dicitur ab auctore libelli, si enim vnquam tale, quale in libello sublit. H. numer. 1. refertur iuramentum præstitit Reinerus, id omnino per errorem & deceptionem fecit, ratus se iurare Cæsari & Imperio eodem tenore & formula, qua Prædecessores eius omnes Abbates iurassent; ac proinde vbi primùm obseruare & deprehendere potuit ex inde, quid in præiudicium Monasterij prætendi aut practicari possit, meritò professus est se non intendere nec intendisse vnquam Archiepiscopo eiusque Diocesi per iuramentum sese obstringere, sed soli Cæsari & Imperio, quemadmodum maiores sui S. Maximini Abbates fecissent.

Quod tu iam periurium in hoc facto deprehendis scriptor? Nonne si Reinerus alteri, quam Cæsari Domino suo iurasset, in eoque iuramento perstitisset, periurus potius & in Monasterium suum iniurius & impius fuisset?

Verùm illud hic ego à te exquiro, quomodo excusare possis factum illius, qui ausus fuit priuata autoritate, immutare tam notabiliter iuramentum, quod Vasallus Imperij Abbas Sancti Maximini Imperatori & Imperio semper fuit solitus præstare, ita vt Archiepiscopum loco Imperatoris, Archidiececeum loco Imperij, substituerit, & Vasallum hac ratione Imperio subtrahere & alteri asserere sit conatus? Quomodo eiusmodi clancularia & priuata autoritate facta, cum iuramento fidelitatis, quo Electores S. Rom. Imperio obstricti sunt, possint consistere?

Et similem proponere possem quæstionem de iuramento ab Abbate in benedictione S. Sedi Apostolicæ præstito, quod perinde libelli auctor immutare conatus est, vt superius est ostensum. An tale factum non repugnet iuramento, quo Archiepiscopi S. Sedi Apostolicæ obstringuntur?

